

Cauza C-153/08

Comisia Comunităților Europene

împotriva

Regatului Spaniei

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Libera prestare a serviciilor – Articolul 49 CE și articolul 36 din Acordul privind SEE – Impozitare directă – Impozit pe venit – Scutire fiscală limitată la câștigurile provenite din loterii și din jocuri de noroc organizate de anumite organisme și entități naționale”

Sumarul hotărârii

Libera prestare a serviciilor – Restricții – Legislație fiscală

[art. 46 alin. (1) CE și art. 49 CE; Acordul privind SEE, art. 36]

Un stat membru care menține în vigoare o legislație fiscală ce scutește câștigurile obținute din participarea la loterii, jocuri și pariuri organizate în acest stat membru de anumite organisme publice și de entități stabilite în acest stat membru și care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrativ, fără să se acorde aceeași scutire câștigurilor provenite din loterii, jocuri și pariuri organizate de organismele și de entitățile stabilite în alt stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European și care desfășoară activități de același tip, nu își îndeplinește obligațiile care îi revin în temeiul articolului 49 CE și al articolului 36 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE).

Astfel, organismele publice și entitățile care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrativ stabilite în alte state membre decât statul membru vizat și care urmăresc aceleași obiective precum cele urmărite de organismele și de entitățile din respectivul stat membru se găsesc într-o situație comparabilă cu cea a acestora din urmă.

În aceste condiții, o astfel de scutire fiscală, din moment ce are ca efect acordarea unui tratament mai favorabil câștigurilor distribuite de organismele și de entitățile stabilite pe teritoriul național, constituie o restricție discriminatorie privind libera prestare a serviciilor în detrimentul organismelor publice și al entităților care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrativ stabilite într-un alt stat membru și care urmăresc aceleași obiective precum organismele și entitățile din primul stat membru.

În măsura în care are caracter discriminatoriu, această restricție nu poate fi justificată decât dacă obiectivele urmărite de legiuitorul național pot fi calificate drept motive de ordine public, de siguranță publică sau de sănătate publică în sensul articolului 46 alineatul (1) CE și dacă este conformă principiului proporționalității.

În această privință, restricția nu este justificată de un obiectiv de prevenire a spălării banilor și de luptă împotriva fraudei fiscale, din moment ce autoritățile unui stat membru nu pot prezuma în mod valabil, cu caracter general și fără a face distincție, că organismele și entitățile stabilite în alt stat membru sunt angajate în activități criminale. În plus, excluderea generală de la beneficiul unei scutiri fiscale a acestor organisme și entități este disproporționată, întrucât depășește ceea ce

este necesar pentru combaterea criminalității. Referitor la lupta împotriva dependenței de joc, deși nu este exclus ca acest obiectiv să poată fi considerat ca fiind de natură de protecție a sănătății publice, totuși scutirea câștigurilor poate încuraja consumatorii să participe la loterii, jocuri de noroc și pariuri care pot beneficia de aceasta și nu este, așadar, de natură să asigure în mod coerent realizarea obiectivului care se pretinde a fi urmărit. În ceea ce privește finanțarea infrastructurilor și a proiectelor de utilitate publică datorită veniturilor încasate de organismele vizate de scutire, este vorba despre motive economice care de asemenea nu fac parte dintre motivele prevăzute la articolul 46 CE care ar putea justifica o restricție privind libera prestare a serviciilor garantată de tratat. Situația este aceeași în cazul protecției ordinii sociale și al protecției consumatorilor, care constituie motive imperative de interes general și, în consecință, nu pot justifica restricții care au caracter discriminatoriu.

Reiese că această discriminare nu este justificată în sensul articolului 46 alineatul (1) CE.

În măsura în care dispozițiile articolului 36 din Acordul privind SEE au aceeași valoare juridică precum prevederile, în esență identice, ale articolului 49 CE, considerațiile de mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* articolului menționat.

(a se vedea punctele 33, 34, 38-41, 43, 45 și 47-49 și dispozitivul)

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

6 octombrie 2009(*)

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Libera prestare a serviciilor – Articolul 49 CE și articolul 36 din Acordul privind SEE – Impozitare directă – Impozit pe venit – Scutire fiscală limitată la câștigurile provenite din loterii și din jocuri de noroc organizate de anumite organisme și entități naționale”

În cauza C-153/08,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 226 CE, introdusă la 15 aprilie 2008,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul R. Lyal și de doamna L. Lozano Palacios, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Spaniei, reprezentat de domnul F. Díez Moreno, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârât,

CURTEA (Camera întâi),

compus? din domnul P. Jann, pre?edinte de camer?, domnii M. Ileši?, A. Tizzano, E. Levits ?i J.-J. Kasel (raportor), judec?tori,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scris?,

dup? ascultarea concluziilor avocatului general în ?edin?a din 16 iulie 2009,

pronun?? prezenta

Hot?râre

1 Prin cererea introductiv?, Comisia Comunit??ilor Europene solicit? Cur?ii s? constate c?, prin men?inerea în vigoare a unei legisla?ii fiscale care prevede impozitarea câ?tigurilor ob?inute din participarea la toate tipurile de loterii, jocuri ?i pariuri organizate în afara Regatului Spaniei, în timp ce câ?tigurile provenite din anumite tipuri de loterii, jocuri ?i pariuri organizate în acest stat membru sunt scutite de impozitul pe venit, Regatul Spaniei nu ?i?a îndeplinit obliga?iile care îi revin în temeiul dreptului comunitar ?i, în special, în temeiul articolului 49 CE ?i al articolului 36 din Acordul privind Spa?iul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Edi?ie special?, 11/vol. 53, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”).

Cadrul juridic

Tratatul CE ?i Acordul privind SEE

2 Conform articolului 49 primul paragraf CE:

„În conformitate cu dispozi?iile ce urmeaz?, sunt interzise restric?iile privind libera prestare a serviciilor în cadrul Uniunii cu privire la resortisan?ii statelor membre stabili?i într?un alt stat membru decât cel al beneficiarului serviciilor.”

3 Articolul 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE prevede:

„În cadrul dispozi?iilor prezentului acord, nu exist? restric?ii în ceea ce prive?te libertatea de a presta servicii pe teritoriul p?r?ilor contractante cu privire la resortisan?ii statelor membre ale CE ?i ai statelor membre AELS [Asocia?ia European? a Liberului Schimb] care sunt stabili?i într?un stat membru al CE sau într?un stat AELS, altul decât cel al persoanei c?reia îi sunt destinate serviciile.”

Reglementarea na?ional?

4 Articolul 7 din Legea 35/2006 din 28 noiembrie 2006 privind impozitul pe venitul persoanelor fizice ?i modificarea par?ial? a legilor privind impozitul pe profit, pe venitul nereziden?ilor ?i pe avere (BOE nr. 285 din 29 noiembrie 2006, p. 41734, denumit? în continuare „Legea privind impozitul pe venit”), potrivit c?ruia anumite venituri sunt scutite de impozitul pe venit, prevede:

„Urm?toarele venituri beneficiaz? de scutire:

[...]

ñ) Câştigurile obţinute din loterii şi din pariuri organizate de organismul public «Loterías y Apuestas del Estado» [organism public naţional responsabil de loterii şi pariuri] şi de organele sau entităţile comunităţilor autonome, precum şi câştigurile provenite din tombola organizate de Crucea Roşie spaniolă şi din tipurile de jocuri autorizate pentru Organización Nacional de Ciegos Españoles [Organizaţia Naţională a Nevzătorilor Spanioli].

[...]

5 În temeiul altor prevederi din Legea privind impozitul pe venit, în special al articolelor 33.1, 45 şi al articolului 63 alineatul 1 din aceasta, câştigurile provenite din loterii, jocuri şi pariuri organizate de alte organisme naţionale sau străine, inclusiv cele stabilite în alte state membre ale Uniunii Europene sau ale Spaţiului Economic European, se adaugă la baza de impozitare şi sunt supuse unei cote progresive de impozitare a venitului.

Procedura precontencioasă

6 Prin scrisoarea de punere în întârziere din 4 aprilie 2006, Comisia a informat Regatul Spaniei că, în opinia sa, tratamentul fiscal prevăzut de reglementarea spaniolă pentru câştigurile provenite din loterii, jocuri şi pariuri organizate în afara acestui stat membru este incompatibil cu articolul 49 CE şi cu articolul 36 din Acordul privind SEE în măsura în care aceste câştiguri sunt supuse impozitului pe venit, în timp ce câştigurile provenite din anumite loterii şi din anumite jocuri spaniole sunt scutite de acest impozit, şi a solicitat statului menţionat să îi transmită observaţii în această privinţă.

7 În răspuns, Regatul Spaniei a arătat că scutirea în cauză nu se aplică decât în anumite cazuri şi este legată de caracterul specific al entităţilor organizatoare. Nu ar exista nicio discriminare, întrucât organizatorii de loterii stabiliţi în Spania sunt, în general, în aceeaşi situaţie precum cei care nu sunt stabiliţi în acest stat membru. Pentru a justifica scutirea în cauză, Regatul Spaniei a invocat lupta împotriva efectelor nocive ale acestui tip de activitate şi marja largă de apreciere de care dispun statele membre în vederea reglementării acestui tip de jocuri.

8 La 15 decembrie 2006, Comisia a emis un aviz motivat prin care solicita Regatului Spaniei să adopte măsurile necesare pentru a se conforma avizului în termen de două luni de la primirea acestuia.

9 Prin scrisoarea 22 februarie 2007, guvernul spaniol a informat Comisia că îşi menţine poziţia. În opinia sa, Legea privind impozitul pe venit nu cuprinde nicio discriminare întemeiată pe naţionalitate, pe reşedinţă sau pe locul de stabilire al organizatorilor de loterii sau de jocuri de noroc şi ar fi justificată prin motive de protecţie a consumatorilor şi a ordinii sociale.

10 Comisia, nemulţumită de răspunsul Regatului Spaniei, a decis să formuleze prezenta acţiune.

Cu privire la acţiune

Argumentele părţilor

11 Comisia susţine că, având în vedere jurisprudenţa Curţii în materie de liberă prestare a serviciilor şi în special Hotărârea din 13 noiembrie 2003, Lindman (C-42/02, Rec., p. I-13519), Legea privind impozitul pe venit este discriminatorie, deoarece efectul acesteia este de a face mai dificilă prestarea de servicii între Regatul Spaniei şi celelalte state membre decât cea pur internă

în Spania și este de natură să descurajeze persoanele care au reședința în Spania să participe la loterii ai căror organizatori sunt stabiliți în alte state membre ale Uniunii sau ale Spațiului Economic European. În consecință, această legislație ar fi contrară articolului 49 CE și articolului 36 din Acordul privind SEE.

12 Desigur, scutirea în discuție nu ar viza toți organizatorii de loterii și de jocuri de noroc stabiliți în Spania și s-ar limita la anumite entități determinate. Totuși, nu este mai puțin adevărat că, din moment ce nu ar beneficia de scutire decât entități stabilite în acest stat membru, aceasta ar avea un caracter discriminatoriu.

13 Marja de apreciere de care dispun statele membre pentru a reglementa acest tip de activități nu ar permite justificarea scutirii prevăzute de Legea privind impozitul pe venit. Astfel, aceasta din urmă, în loc să impună anumite caracteristici pentru acordarea tratamentului fiscal favorabil, ar limita scutirea la anumite entități desemnate în mod precis, deși ar permite prestarea de servicii similare și de către alte entități care nu beneficiază de acest tratament fiscal favorabil, printre care figurează entitățile de același tip din alte state membre decât Regatul Spaniei sau entitățile care urmăresc aceleași obiective precum cele urmărite de entitățile spaniole avute în vedere de legea menționată.

14 Pe de altă parte, ar reieși din cuprinsul punctului 25 din Hotărârea Lindman, citată anterior, că justificările susceptibile să fie invocate de un stat membru trebuie să fie însoțite de o analiză a oportunității și a proporționalității măsurii restrictive adoptate de acest stat. Or, în speță, Regatul Spaniei nu ar fi furnizat nicio informație de natură să justifice scutirea în litigiu.

15 Comisia arată de asemenea că recurgerea la o măsură de scutire fiscală nu este cel mai adecvat mijloc pentru atingerea obiectivului urmărit de Regatul Spaniei, care ar fi acela de a descuraja jocurile de noroc, scutirea menționată fiind mai curând de natură să încurajeze participarea cetățenilor la aceste jocuri.

16 În ceea ce privește obiectivele de prevenire a spălării banilor și de luptă împotriva fraudei fiscale, Comisia afirmă că nu înțelege în ce mod scutirea fiscală în discuție în speță ar putea contribui, astfel cum susține Regatul Spaniei, la realizarea obiectivelor menționate. Dimpotrivă, Comisia consideră că lupta împotriva acestor practici ar putea, eventual, să justifice suprimarea scutirii în cauză și în niciun caz menținerea sa. Aceasta adaugă că măsurile de prevenire a spălării banilor garantează deja un nivel de protecție semnificativ care face inutile măsurile de tipul celor în discuție în speță.

17 Referitor la necesitatea de a garanta protecția consumatorilor conform normelor prevăzute în Spania, Comisia este de părere că nu se poate afirma în mod valabil că această protecție este amenințată de faptul că loteriile în discuție sunt organizate de entități stabilite în alte state membre. Astfel, în afară de faptul că activitățile în discuție sunt deja reglementate în fiecare stat membru, ar exista mecanisme de control compatibile cu dreptul comunitar care pot garanta această protecție.

18 În orice caz, Legea privind impozitul pe venit ar avea un caracter discriminatoriu și, prin urmare, justificările invocate nu ar putea fi reținute.

19 Regatul Spaniei contestă faptul că nu și-ar fi îndeplinit obligațiile susținând, cu titlu principal, că scutirea fiscală în discuție în speță nu constituie o restricție discriminatorie. Această scutire, al cărei domeniu de aplicare ar fi personal întrucât se limitează la anumite instituții publice ale statului sau ale comunităților autonome, la Crucea Roșie spaniolă și la Organizația Națională a Nevzătorilor Spanioli, ar genera desigur o diferență de tratament cu privire la organismele și entitățile pe care nu le prevede. Totuși, această diferență de tratament nu ar fi nici discriminatorie

și nici contrar? principiului egalității de tratament deoarece entitățile care nu sunt vizate de scutirea menționată nu s-ar găsi în aceeași situație precum cele incluse în domeniul de aplicare al acesteia.

20 Regatul Spaniei precizează că domeniul de aplicare al scutirii în cauză nu cuprinde totalitatea loteriilor, jocurilor de noroc și pariurilor organizate în Spania sau de entități cu reședință în Spania. Astfel, cu excepția acestei scutiri, câștigurile distribuite în cadrul jocurilor organizate de rezidenți sunt supuse acelorași impozite precum cele distribuite în cadrul jocurilor organizate de nerezidenți. În consecință, nu se poate concluziona că scutirea menționată produce sau este susceptibil să producă o discriminare împotriva organizatorilor de loterii care nu sunt stabiliți în Spania. Nu ar exista nicio discriminare împotriva entităților nerezidente care prezintă caracteristici similare cu cele enumerate în Legea privind impozitul pe venit, dat fiind că aceasta din urmă nu definește domeniul de aplicare al scutirii în cauză în funcție de anumite caracteristici determinate și nu se referă nici la naționalitate și nici la locul de stabilire al entităților în cauză.

21 Spre deosebire de cele susținute de Comisie, jurisprudența degajată din Hotărârea Lindman, citată anterior, nu ar fi aplicabilă în speță, întrucât, spre deosebire de legislația finlandeză în discuție în cauza în care a fost pronunțată această hotărâre, Legea privind impozitul pe venit ar supune, în principiu, impozitului pe venit câștigurile provenite din loterii, jocuri de noroc și pariuri, indiferent de locul în care sunt organizate și de locul de reședință al organizatorului.

22 Cu titlu subsidiar, Regatul Spaniei arată că, presupunând chiar că scutirea în litigiu ar constitui o restricție privind libera prestare a serviciilor, această restricție, având în vedere specificul activităților în discuție, este justificată prin motive de ordin social, legate de prevenirea spălării banilor și de lupta împotriva fraudei fiscale, precum și prin obiective legate de protecția consumatorilor.

23 În ceea ce privește, în primul rând, ordinea socială, Regatul Spaniei consideră că, în măsura în care reglementarea în discuție în speță este similară reglementărilor pe care Curtea le-a analizat în cadrul cauzelor în care au fost pronunțate Hotărârea din 24 martie 1994, Schindler (C-275/92, Rec., p. I-1039), Hotărârea din 21 septembrie 1999, Läära și alții (C-124/97, Rec., p. I-6067), precum și Hotărârea din 21 octombrie 1999, Zenatti (C-67/98, Rec., p. I-7289), raționamentul adoptat de Curte în aceste hotărâri este aplicabil în speță.

24 Din hotărârile menționate ar reieși în special că statele membre dispun de o largă putere de apreciere în materie de loterii și alte jocuri de noroc în vederea asigurării protecției consumatorilor și a ordinii sociale.

25 Or, scutirea în litigiu ar fi fost adoptată tocmai în această perspectivă, și anume, pe de o parte, descurajarea jocului în general prin instituirea principiului impozitării acestui tip de venituri și, pe de altă parte, acordarea unui tratament preferențial câștigurilor provenite din loterii și jocuri organizate de instituții publice pentru considerente legate de finanțarea infrastructurilor de utilitate publică.

26 În ceea ce privește, în al doilea rând, prevenirea spălării banilor și lupta împotriva fraudei fiscale, Regatul Spaniei susține că realizarea acestor obiective ar fi grav compromisă dacă scutirea în litigiu ar trebui să se aplice câștigurilor provenite din jocuri organizate de anumite organisme publice sau de asistență care nu sunt supuse legislației spaniole, întrucât administrația fiscală nu ar avea posibilitatea de a controla aceste venituri în mod similar cu cel în care procedează în prezent.

27 În al treilea rând, referitor la protecția consumatorilor, Regatul Spaniei amintește că, în

Spania, organizarea de loterii, jocuri de noroc și pariuri este o activitate supusă unei reglementări care urmărește protejarea drepturilor și a intereselor jucătorilor prin asigurarea unei aplicări neîntrerupte a reglementării în vigoare. Extinderea scutirii în cauză la entitățile care nu sunt supuse reglementării în materie de organizare a jocurilor menționate ar avea drept efect reducerea nivelului de protecție a consumatorilor. Scutirea respectivă ar fi, prin urmare, justificată de necesitatea de a garanta protecția consumatorilor pe care autoritățile spaniole o consideră adecvată, motiv care ar fi fost pe deplin recunoscut în jurisprudența Curții.

Aprecierea Curții

Cu privire la existența unei inegalități de tratament întemeiate pe naționalitate

28 Cu titlu preliminar, trebuie amintit că, deși fiscalitatea directă este de competența statelor membre, nu este mai puțin adevărat că acestea din urmă trebuie să exercite această competență cu respectarea dreptului comunitar (Hotărârea din 11 august 1995, Wielockx, C-80/94, Rec., p. I-2493, punctul 16, Hotărârea din 16 iulie 1998, ICI, C-264/96, Rec., p. I-4695, punctul 19, Hotărârea din 29 aprilie 1999, Royal Bank of Scotland, C-311/97, Rec., p. I-2651, punctul 19, Hotărârea din 6 iunie 2000, Verkooijen, C-35/98, Rec., p. I-4071, punctul 32, și Hotărârea Lindman, citată anterior, punctul 18).

29 În ceea ce privește prevederile tratatului referitoare la libera prestare a serviciilor, acestea se aplică, astfel cum a hotărât Curtea cu privire la organizarea de loterii, unei activități care constă în a permite utilizatorilor să participe, în schimbul unei remunerații, la un joc de noroc (a se vedea Hotărârea Lindman, citată anterior, punctul 19). Pe de altă parte, de libera prestare a serviciilor beneficiază atât prestatorul, cât și destinatarul serviciilor (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, C-42/07, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 51).

30 În plus, Curtea a considerat în repetate rânduri că, deși este legitim ca un stat membru să rezerve acordarea unor avantaje fiscale organismelor care urmăresc unele dintre obiectivele sale de interes general, totuși acesta nu poate rezerva beneficiul unor astfel de avantaje numai organismelor stabilite pe teritoriul său și ale celor activități pot, așadar, să îl degreveze de unele dintre responsabilitățile sale (a se vedea în special Hotărârea din 27 ianuarie 2009, Persche, C-318/07, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 44).

31 În special, atunci când un organism recunoscut ca fiind de interes general într-un stat membru îndeplinește condițiile impuse în acest scop de legislația unui alt stat membru și are ca obiectiv promovarea unor interese identice ale colectivității, astfel încât ar putea fi recunoscut ca fiind de interes general în acest din urmă stat membru, autoritățile acestui stat membru nu pot refuza organismului respectiv dreptul la egalitatea de tratament pentru simplul motiv că acesta nu este stabilit pe teritoriul statului membru menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04, Rec., p. I-8203, punctul 40, Hotărârea din 11 septembrie 2007, Schwarz și Gootjes-Schwarz, C-76/05, Rep., p. I-6849, punctul 81, precum și Hotărârea Persche, citată anterior, punctul 49).

32 Curtea a concluzionat că un organism stabilit într-un stat membru și care îndeplinește condițiile impuse de un alt stat membru pentru acordarea de avantaje fiscale se află, în ceea ce privește acordarea de către acest din urmă stat membru a unor avantaje fiscale pentru încurajarea activităților respective de interes general, într-o situație comparabilă cu cea a organismelor recunoscute ca fiind de interes general și care sunt stabilite în acest din urmă stat membru (Hotărârea Persche, citată anterior, punctul 50).

33 Or, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 66 din concluzii, trebuie să se constate că

organismele publice și entitățile care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrativ stabilite în alte state membre decât Regatul Spaniei și care urmăresc aceleași obiective precum cele urmărite de organismele și entitățile enumerate la articolul 7 litera ñ) din Legea privind impozitul pe venit se găsesc într-o situație comparabilă cu cea a acestora din urmă.

34 În aceste condiții, trebuie să se concluzioneze că scutirea fiscală prevăzută la articolul 7 litera ñ) din Legea privind impozitul pe venit, din moment ce are ca efect acordarea unui tratament mai favorabil câștigurilor distribuite de organismele și entitățile enumerate la dispoziția menționată, constituie o restricție discriminatorie privind libera prestare a serviciilor în detrimentul organismelor publice și al entităților care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrativ stabilite în alt stat membru decât Regatul Spaniei și care urmăresc aceleași obiective precum organismele și entitățile enumerate la această prevedere.

35 Această concluzie nu se aplică totuși decât organismelor și entităților comparabile cu cele prevăzute de această dispoziție și, spre deosebire de cele susținute de Comisie, nu poate fi valabilă pentru toți organizatorii de loterii, jocuri și pariuri stabiliți în alt stat membru decât Regatul Spaniei. Astfel, nu toți acești organizatori sunt într-o situație comparabilă cu cea a organismelor și a entităților enumerate la articolul 7 litera ñ) din Legea privind impozitul pe venit. Rezultatul acțiunii formulate de Comisie trebuie respins în măsura în care se referă la organizatorii de loterii și de pariuri stabiliți în alt stat membru decât Regatul Spaniei și care nu se găsesc într-o situație comparabilă în mod obiectiv cu cea a organizatorilor enumerați în dispoziția menționată.

Cu privire la justificarea discriminării

36 Trebuie amintit de la început că, deși jurisprudența Curții a identificat, desigur, un anumit număr de motive imperative de interes general, precum obiectivele de protecție a consumatorilor, de prevenire a fraudei și a incitării cetățenilor la cheltuieli excesive legate de joc, precum și de prevenire a tulburării ordinii sociale în general (a se vedea în special Hotărârea Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, citată anterior, punctul 56), care pot fi invocate pentru a justifica o restricție privind libera prestare a serviciilor, nu este mai puțin adevărat că aceste obiective nu pot fi invocate pentru a justifica restricții aplicate în mod discriminatoriu (a se vedea în ce sens Hotărârea din 30 noiembrie 1995, Gebhard, C-55/94, Rec., p. I-4165, punctul 37, Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Gambelli și alții, C-243/01, Rec., p. I-13031, punctul 65, Hotărârea din 6 martie 2007, Placanica și alții, C-338/04, C-359/04 și C-360/04, Rep., p. I-1891, punctul 49, precum și Hotărârea Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, citată anterior, punctul 60).

37 Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că, în măsura în care o restricție, precum cea din speță, are caracter discriminatoriu, aceasta nu este compatibilă cu dreptul comunitar decât dacă se întemeiază pe o dispoziție derogatorie expresă, precum articolul 46 CE, la care face trimitere articolul 55 CE, și anume ordinea publică, siguranța publică și sănătatea publică (Hotărârea din 16 ianuarie 2003, Comisia/Italia, C-388/01, Rec., p. I-721, punctul 19).

38 În consecință, restricția în discuție în speță nu poate fi justificată decât dacă obiectivele urmărite de legiuitorul spaniol pot fi calificate drept motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică în sensul articolului 46 alineatul (1) CE și dacă este conform principiului proporționalității. În această privință, trebuie adăugat că o legislație națională nu poate garanta realizarea obiectivului invocat decât în cazul în care răspunde cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia în mod coerent și sistematic (Hotărârea 10 martie 2009, Hartlauer, C-169/07, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 55, precum și Hotărârea Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, citată anterior, punctul 61).

39 În ceea ce privește, în primul rând, obiectivul de prevenire a spălării banilor și de luptă împotriva fraudei fiscale, nu este necesar să se stabilească dacă acest obiectiv poate fi cuprins în noțiunea de ordine public. Este suficient să se constate în acest sens că, astfel cum reiese din jurisprudența Curții, autoritățile unui stat membru nu pot prezuma în mod valabil, cu caracter general și fără a face distincție, că organismele și entitățile stabilite în alt stat membru sunt angajate în activități criminale. În plus, excluderea generală de la beneficiul unei scutiri fiscale a acestor organisme și entități pare disproporționat întrucât depășește ceea ce este necesar pentru combaterea criminalității. Astfel, există mai multe mijloace pentru a controla activitățile și conturile acestora (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Gambelli și alții, punctul 74, precum și Centro di Musicologia Walter Stauffer, punctul 61).

40 În al doilea rând, referitor la lupta împotriva dependenței de joc, trebuie arătat că, deși nu este exclus ca acest obiectiv să poată fi considerat ca fiind de noțiunea de protecție a sănătății publice, în speță trebuie să se constate, mai întâi, că Regatul Spaniei nu a prezentat niciun element de natură să stabilească faptul că, în Spania, această maladie ar fi atât de răspândită în rândul populației, încât să poată fi considerat un risc pentru sănătatea publică.

41 În continuare, astfel cum a precizat avocatul general la punctul 85 din concluzii, scutirea câștigurilor poate încuraja consumatorii să participe la loterii, jocuri de noroc și pariuri care pot beneficia de aceasta și nu este, așadar, de natură să asigure în mod coerent realizarea obiectivului care se pretinde a fi urmărit.

42 În sfârșit, în măsura în care scutirea în litigiu nu ține cont de tipologia diferitelor jocuri, Regatul Spaniei nu poate susține în mod întemeiat că scutirea menționată are drept obiectiv canalizarea dorinței de a juca a jucătorilor către anumite jocuri ale căror modalități de desfășurare au un potențial redus de creare a dependenței.

43 În ceea ce privește, în al treilea rând, argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia veniturile obținute de organismele și entitățile ale căror jocuri beneficiază de scutirea în discuție ar contribui la finanțarea infrastructurilor și a proiectelor de utilitate publică, trebuie amintit că, astfel cum a hotărât deja Curtea, deși nu este indiferent că loteriile și alte jocuri de noroc pot participa în mod semnificativ la finanțarea unor activități fără scop lucrativ sau de interes general, un asemenea motiv nu poate fi considerat, în sine, drept o justificare obiectivă a unor restricții privind libera prestare a serviciilor (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Schindler, punctul 60, și Zenatti, punctul 36). Pe de altă parte, din jurisprudența Curții reiese că nici motivele economice nu fac parte dintre motivele prevăzute de articolul 46 CE care ar putea justifica o restricție privind libera prestare a serviciilor garantată de tratat (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Comisia/Italia, punctele 19 și 22, precum și Gambelli și alții, punctul 61).

44 În al patrulea rând, referitor la protecția ordinii sociale și la protecția consumatorilor, trebuie precizat că, spre deosebire de cele susținute de Regatul Spaniei, raționamentul urmărit de Curte în Hotărârile citate anterior Schindler, Läärä și alții, precum și Zenatti cu privire la aceste justificări nu poate fi aplicat în speță.

45 Astfel, spre deosebire de restricțiile în discuție în cauzele în care au fost pronunțate hotărârile menționate, restricția în discuție în speță nu este aplicabilă fără distincție, ci are caracter discriminatoriu. În consecință, aceasta nu poate fi justificată de motive imperative de interes general precum protecția ordinii sociale sau protecția consumatorilor.

46 Trebuie adăugat că, astfel cum a arătat avocatul general în special la punctele 93 și 104 din concluzii, scutirea în litigiu nu permite, în orice caz, să se atingă, pe de o parte, obiectivul de protecție a ordinii sociale, întrucât încurajează participarea la loterii și pariuri în loc să o

descurajeze, și, pe de altă parte, obiectivul de protecție a consumatorilor, întrucât nu există nicio legătură directă între scutirea menționată și măsurile administrative care vizează protecția intereselor consumatorilor.

47 Reiese că discriminarea în discuție în speță nu este justificată în sensul articolului 46 alineatul (1) CE.

48 În măsura în care dispozițiile articolului 36 din Acordul privind SEE au aceeași valoare juridică precum prevederile, în esență identice, ale articolului 49 CE, considerațiile de mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* articolului menționat.

49 Având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se constate că, prin menținerea în vigoare a unei legislații fiscale care scutește câștigurile obținute din participarea la loterii, jocuri și pariuri organizate în Regatul Spaniei de anumite organisme publice și entități stabilite în acest stat membru și care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrative, fără să se acorde aceeași scutire câștigurilor provenite din loterii, jocuri și pariuri organizate de organismele și entitățile stabilite în alt stat membru al Uniunii sau al Spațiului Economic European și care desfășoară activități de același tip, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 49 CE și al articolului 36 din Acordul privind SEE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Totuși, în temeiul articolului 69 alineatul (3) primul paragraf din același regulament, Curtea poate să repartizeze cheltuielile de judecată în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere. Întrucât Comisia și Regatul Spaniei au cunoscut fiecare parțial în pretenții, trebuie să se dispună ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

- 1) **Prin menținerea în vigoare a unei legislații fiscale care scutește câștigurile obținute din participarea la loterii, jocuri și pariuri organizate în Regatul Spaniei de anumite organisme publice și entități stabilite în acest stat membru și care desfășoară activități cu caracter social sau de asistență cu scop nelucrative, fără să se acorde aceeași scutire câștigurilor provenite din loterii, jocuri și pariuri organizate de organismele și entitățile stabilite în alt stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European și care desfășoară activități de același tip, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 49 CE și al articolului 36 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992.**
- 2) **Respinge acțiunea cu privire la restul motivelor.**
- 3) **Comisia Comunităților Europene și Regatul Spaniei suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături

* Limba de procedură: spaniola.